

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Neveléstudományi Intézet

Gyógypedagógia alapképzési szak

AZ IKT ESZKÖZÖK HATÁSA A BESZÉDFEJLŐDÉSRE

Belső konzulens: Demeter Gáborné PhD
adjunktus

**Belső konzulens
intézete/tanszéke:** Neveléstudományi Intézet

Készítette: Debertin Erika

Kaposvár

2024

1. ÖSSZEGZÉS

A szakdolgozatom az IKT eszközök hatása a beszédfejlődésre témakört öleli körbe, amely alkalmával a beszédfejlődés különböző szakaszaira fektettem a nagyobb mértékű hangsúlyt. A szakirodalmak feldolgozásában a beszédfejlődés szakaszain kívül érintettem a gyermek szókincsének fejlődését, illetve a beszédértés és beszédprodukció, kifejező beszéd folyamatának alakulását, mely témaköröket két általam összeállított kérdőívvel vizsgáltam. Az első alkalommal egy IKT eszköz használatának gyakoriságát mértem, a második vizsgálatkor pedig a beszédfejlődésük felmérésére koncentráltam. A felmérés helyszínének a Pécsi Jókai Mór Általános Iskolát választottam, hiszen az említett intézmény a város kiemelkedő iskolái közé sorolható kiemelkedő képességű gyermekek csoportjaival.

Célomként tűztem ki a szakirodalmak részletes kidolgozását, valamint a pontosan, egymásra épülő kivitelezést, felépítést. A kutatásom elemzésével az első pár oldalban megfogalmazott hipotézisemre, kérdéseimre szerettem volna informatív választ kapni. Vizsgáltam, elemeztem, hogy a gyermekek beszédfejlődésük, szókincsük, beszédértésük, továbbá kifejező beszédük alakulásában negatív hatást gyakorol – e az IKT eszközök használata, amennyiben igen akkor milyen mértékű negatív változás tapasztalható. Második felvetésként tanulmányoztam, hogy a beszédfejlődés mértéke kapcsolatban áll – e vagy befojásolja – e az IKT kérdőívben szereplő kérdésekkel. A harmadik pontban célom volt választ kapni, hogy melyik korcsoportnak szükséges leginkább a fejlesztés, valamint az eredményekben fellelhető – e különbség a lány és fiúk eredményei között.

A kérdéseim megválaszolása érdekében mindhárom osztályban a gyermekekkel két különálló kérdőívet tölttettem ki, amelyből az egyik az IKT eszköz használatát, a második pedig a szókincs, beszédértés és beszédprodukció állapotát mérte fel. Az első feladatsor nyolc, a második, pedig hat kérdést tartalmazott, melyekre a gyermekeknek különböző, megadott válaszok közül kellett döntenüik. Az IKT felmérésem kutatta a gyermekek eszköz használatának gyakoriságát, milyen eszköz típusokkal rendelkezne, illetve milyen típusú színtereken alkalmazzák azokat. A beszédfejlődés vizsgálatánál kitértem az aktív szókincs állapotára, beszédértés mértékére, valamint a kifejező beszéd alakulására. A kitöltést követő kiértékelésnél a feltett kérdéseimre az alábbi válaszokat kaptam:

Az első kérdésben vitattam, hogy a beszédfejlődésre az IKT eszközök milyen mértékű hatást gyakorolnak, illetve hipotézisben szereplő negatív hatást legfőképp a 15. ábra segítségével tudom bizonyítani. A legtöbb esetben a rosszabb teljesítményt nyújtó

gyermekeknél tapasztalható a nagy mennyiségű IKT eszközök használata, amelyek leginkább az aktív szókincsre és beszédprodukciónak bír negatív hatással. Az érintett tanulók passzív és aktív szókincsük sem fejlődött a megfelelő mértékben, továbbá kifejező beszédjük során a mondataik összetétele egyszerű, nyelvtani felépítésük nem sokrétű. A második kérdésemre, miszerint a beszédfejlődés és az online felületek, alkalmazások hatással vannak egymásra, a válaszom igen, hiszen a két legtöbb hibát eredményező szókincs, valamint beszédprodukción mérő feladvány során, azon gyermekek produkáltak negatív irányba eltérő eredményeket, akik személyesen igénylik a megnövekedett eszközhasználatot szabadidejükben. Az elemzések során azon következtetésre jutottam, hogy a megnövekedett eszköz használaton belül a mese, filmnézés, továbbá online játékok bírnak a legnagyobb hatással. A válaszomra diagram formájában a 9-es, 10-es, illetve 15-ös ábra szolgál magyarázatként.

Az utolsó kérdésben említettem a legnagyobb fejlesztésre szoruló csoport megválasztását, valamint a lány és fiú eredmények összehasonlítását, avagy a nemek közti eredményekben produkált különbségek elemzését. Az egyéni személyi eredmények, valamint az összesített osztály által abszolválta százalékok is arra következtetnek, hogy a második osztályos tanulók fejlesztésére szükséges a leginkább koncentrálni. A nem arányának eloszlását részletezve minden évfolyamon egyértelműen látható, hogy a lányok a beszédfejlődés terén kicsivel a fiúk fejlődési szintjük előtt tartanak.

A kutatási eredmények elemzését követően meglepően tapasztaltam, hogy bizonyos esetekben a túlzott internetes játék pozitív hatással lehet a gyermek beszédfejlődésére, azonban a legtöbb esetben a túlzott készülékek alkalmazása a negatív irányba mozdítja el a fejlődés menetét. Megbizonyosodást kaptam, hogy a mértékletes használat minden felületet figyelembe véve pozitív eredményeket is produkálhat. A gyermekek a tanóraba bevezetett IKT foglalkozásokkor, sokkal könnyebben készítenek magukat a feladat elvégzésére, illetve prioritást élvez számukra a feladat helyes megoldása, hiszen az osztálytársak eredményeit egymáséhoz hasonlíthatják, mely jelenség képes ösztönözni őket.

A szakdolgozatom eredményei bizonyíthatják, hogy a másodikos, harmadikos, negyedikes gyermekek a megengedettnél többet használják eszközeiket a nem feltétlen hasznos platformokra, azonban bizonyos mértékben a tanórák, otthoni tanulás, szabadidő keretein belül hasznosnak bizonyulhatnak.

A fennálló bizonytalanságok elkerülésének érdekében véleményem szerint hasznosnak bizonyulna a szülők számára meghirdetett tájékoztatás, tanácsadás, ahol részletes, hasznos instrukciókat, tanácsokat kaphatnak az internetes felületek alkalmazására vonatkozóan.

Megismerhetik a különböző beszédfejlesztésre alkalmas programokat, meséket, játékokat, amelyek nagy mértékben elősegíthetik gyermekeik iskolás éveiket.

Az összes észrevételemet összegezve kijelenthetem, hogy minden gyermek szókinccse változó, a saját személyiségükhöz mérten fejlődik, amelyben meghatározó változást eredményezhetnek a külső negatív, akár pozitív befolyásoló tényezők. Leendő pedagógusként küldetésemnek tartom, hogy az olyan tényezőket, amelyek mind pozitív, mind negatív befolyással bírnak, próbáljuk meg a pozitív, hasznos oldalait bemutatni. Az IKT eszközök esetében lehetséges különböző, hasznos tanulási módszereket megismerni, avagy ismeretterjesztő videókat, filmeket megtekinteni, amellyel kognitív fejlődésük, tudásuk, szókincsük, beszédfejlődésük is pozitív irányba alakulhat a megfelelő tudást birtokolva.